

Ezt már mind tudjuk

Ebben a leckében röviden átismételjük, mi mindent tudunk már a bemutatókészítésről. Szem előtt tartjuk, hogy a bemutatókészítő egy munkaeszköz, éppen úgy, mint a tű és a cérna, a fazék és a fakanál. Márpedig nem az fogja a legszebb ruhát megvarrni, aki a legügyesebben forgatja a tűt, és nem az főzi a legfinomabb vacsorát, akinek a legjobb fazeka van. Természetesen fontos az is, hogy mennyire használjuk ügyesen az eszközünket, és hogy az egyáltalán mennyire jól használható, de az alkotótevékenység lényegi része a fejünkben zajlik.

Bármilyen témájú bemutatót is tervezünk, biztosan szeretnénk, ha minél érdekesebb lenne. Nem aratunk nagy sikert, ha a közönség elalszik rajta, ha nehezen követhető, nehezen érthető, vagy ha kinézetre nem túl szép, ezért mindig érdemes több energiát fektetni az elkészítésébe.

Ötödik évfolyamon már megtanultuk, hogy jobb lesz a bemutatónk, ha

- minél nagyobb felbontású képeket használunk, és nem pixelesedik a kép;
- nagy, jól látható képeket helyezünk el, és nem baj, ha a fölös részek lelőgnak (mint az ábra piros kereten kívüli része);

- csak annyi szöveget írunk a diáinkra, amennyi a megértéshez feltétlen szükséges;
- nem írjuk ki azt, amit úgyis elmondunk, mert azzal lesz elfoglalva a közönségünk, hogy a szöveget olvassa, és nem ránk fog figyelni;
- amit kiírunk, ahhoz jól olvasható betűket használunk, messziről is jól olvasható méretben;
- a feliratot igyekszünk úgy elhelyezni, hogy könnyen olvasható legyen, és a képet is minél kevésbé takarja ki;

- animációt csak olyankor használunk, amikor tényleg szerepe van (különbön arra figyel a közönség, és nem arra, amit mondunk);
- törekszünk motívumok, ismétlődő színek, formák használatára, mert egyrészt érdekesebb teszik a bemutatót, másrészt megteremtik az egységét;
- lehetőség szerint megjelenítünk arcokat, mert a legtöbb ember szeret arcokat nézni (az arcok, szemek irányítják a néző tekintetét is – ha van felirat, akkor az arcok nézzenek a felírra);
- a képek átlátszó részeivel egymást részben takaró területeket alakítunk ki, érdekes és az összetartozást hangsúlyozó hatásra törekedve;
- a szövegek valamelyik oldalát egymáshoz igazítjuk.

Csoportos feladat

Készítsünk csoportokban bemutatót lakhelyünk öt nevezetességéről!

a) Készítsünk négy fotót mind az öt nevezetességről! (Valójában négy jó fotóra lesz szükségünk, így érdemes sokkal többet készíteni – biztosan sokat fogunk belőlük törölni.) A fotók elkészítésekor törekedjünk érdekes és szokatlan beállításokra!

- Egy épületet érdemes lehet hason fekve, egy közeli bokor levelei közül, egy pad támlájának rácsain kukucskálva vagy ujjainkból megformált szíven át fotózni.
- Egy köztéri szoborról érdekes fotó készülhet szemmagasságból, ahonnan az emberek ritkán látják, vagy például egy zápor után a pocsolyában fényképezve a tükörképét – ez utóbbi az épületeknél is érdekes hatást ad.
- Egy nevezetes utcáról látványos képet készíthetünk felülnézetből, például egy fölé magasodó épület ablakából. Hasonló kép jól jöhet egy torony vagy kilátó bemutatásakor is.
- Egy tájat nem csak messziről jó fényképezni. Egy-egy szép virág, levél fotója sokkal látványosabbá teheti a bemutatót. A növények fotózásakor is kereshetünk érdekes beállításokat. Egy hétköznapi pitypang is lehet még érdekesebb, ha úgy fotózzuk, hogy mögötte látszódjanak a felhők vagy a naplemente.
- Érdemes lehet az első fényképet mindig távolabbról készíteni, a nevezetességet a környezetével együtt mutatva. A második fotó készülhet kicsit közelebről, a harmadik pedig egy-egy részletről. Ha például a bemutatónk témája egy templom, akkor az első képen látszódhat az egész utca, benne a templommal (ha esetleg módunk van rá, akkor valamilyen magaslatról készítsük a képet), a másodikon már csak a templom, a harmadikon egy ablaka, az oltár vagy egy lépcsősor. Ha egy tavat mutatunk be, akkor az első képen szerepelhet a tó látképe, a másodikon például egy szörföző, egy csónak vagy egy móló, a harmadikon egy jellemző növény vagy egy szitakötő. Hasonló módszerrel bemutatható egy park is. Ha egy múzeum a téma, akkor az első képen lehet az épület, a másodikon egy terem vagy egy kiállításrészlet, az utolsón pedig egyetlen tárgy vagy egy festmény számunkra kedves részlete.

- b) Az öt nevezetességet egyenként két-három dián mutassuk be!
- Az első diához a nevezetesség egyik fotójából készítsünk az előző oldali, almáshoz hasonló, átlátszóságot tartalmazó képet! (Hogyan fogjuk ezt elkészíteni? Milyen képből könnyű kiindulni a törlendő részek egyszerűbb kijelöléséhez?) A képen látható nevezetesség nevét írjuk ki a diára, és tegyük mellé részleges takarással az elkészített képet!
 - A második (és – ha sok jó kép készült – esetleg a harmadik) dián gondolatban osszuk három egyforma oszlopra a rendelkezésünkre álló helyet! Egy dián így három fotónkat mutatjuk meg a közönségnek. A fényképeinkből vágjunk ki az így kapott téglalapoknak megfelelő részleteket! Az egyes képek jelenjenek meg egymás után a dián! Milyen megjelenési effektust érdemes használni? Egyforma vagy különböző hatásokkal érdemes-e dolgoznunk?
- c) Írjunk néhány mondatnyi szöveget arról, hogy mit mutatunk be, és ugyanennyit arról, hogy mi látható az egyes képeken! Mutassuk be a prezentációnkat a tanulócsoporthoz, vagy készítsünk róla szöveggel kísért videót, melyet megosztunk a csoporttársainkkal!
- d) Beszéljük meg, hogy melyik kép sikerült igazán jól, és mondjuk el, hogy miért azt emeljük ki! Beszéljünk arról is, hogy kinek sikerült igazán jól a szövege, és kinek sikerült érdekesen elmondania!

Boszorkányosan jó rajzfilmet készítünk

Ebben a leckében a bemutatókészítőnkkel nem mindennapi feladatra vállalkozunk – rajzfilmet készítünk. Nem kell persze egész estés rajzfilmre gondolni, egyelőre megelégszünk egy alig egy perc hosszúságúval is. Az alább elkészülő boszorkányos történethez szükséges képek megtalálhatók a tankönyv weblapjáról letöltött források között.

Az események láncolata a következő: egy boszorkány arra ébred, hogy „Ej, be repülhetnék!”, azzal előveszi a legszebb vasár- és ünnepnapitisztítóeszközét. A kirándulásra meginvitálja kedvenc négy lábujját is, és útra kelnek – innentől követi soron az eseményeket animációs filmünk.

A boszorkány a kastélya ormáról indul. Elrepül néhány fa felett, majd átsuhan egy kisebb városon. Ekkorra már nagy magasságba került, és a sebessége sem elenyésző – így adódik, hogy megelőz egy repülőgépet is. Már épp diadalittas kacagásra ragadtatná magát, amikor a sors szomorú fintoraként villámsebessen lecsap rá az időjárás. Boszorkányunk immáron képtelen a gravitáció ellensúlyozására, és seprűstől-macskástól a talaj felé veszi útját.

A rajzfilm kivitelezése

A rajzfilmünk egyetlen dián játszódik. Hosszabb rajzfilmeknél ez olyan káoszt eredményez a dián, amely könnyen követhetlenné válik a készítő számára. Ilyenkor érdemes lehet több diára szétszedni az eseményeket.

A nyitóképen – az **első mozzanatban** – a boszorkányunk kastélya, illetve az indulásra kész boszorkány látszik.

A **második mozzanatban** a boszorkány egy mozgásvonallal a dia közepe felé mozog, a kastély pedig a boszorkánnyal együtt indulva egy másik mozgásvonallal eltűnik a kép bal szélén. (Mostantól egyetlen kivétellel csak mozgásvonalakat használunk, így nem írjuk le minden alkalommal.)

A **második mozzanat végére** a boszorkány eléri a dia közepét. Már csak a rajzfilm végén fog újabb mozgást végezni, addig nem mozdul. A mozgásának illúzióját azzal teremtjük meg, hogy a többi tereptárgyat, szereplőt mozgatjuk.

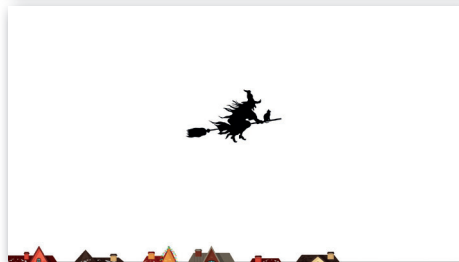
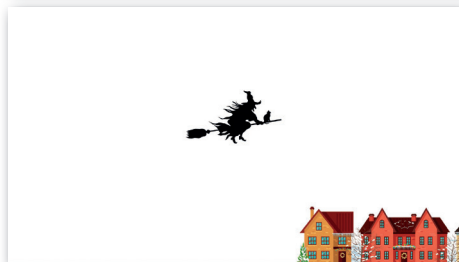
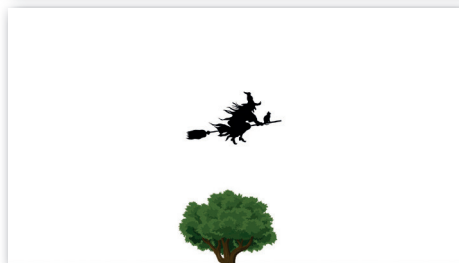
A **harmadik mozzanatban** a boszorkány elhalad egy fa mellett. Természetesen a fa mozog. A dia jobb oldaláról, de a dián kívülről indul, és kimegy a bal oldalon.

A **negyedik, ötödik és hatodik mozzanatban** a boszorkány újabb fák felett repül el. A képeink között szereplő fákat többször is fel tudjuk használni, egyet-egyet kétszer is beszúrva a diára. A fák egyre nagyobb mértékben lógjanak ki a dia alján – azt kívánjuk érzéltetni, hogy a boszorkány egyre magasabban repül. Az egyes fák animációja kövesse egymást automatikusan! A boszorkány gyorsulása úgy alakítható ki, hogy az újabb fák animációja egyre gyorsabb, és közöttük egyre rövidebb a szünet.

A **hetedik mozzanatban** a boszorkány beér a város fölé. Az áthaladása legyen lassabb, érzéltetve, hogy ez egy egész város, azaz nagyobb a távolság, mint egy fa esetében.

A **hetedik mozzanat végére** a boszorkány elhagyja a várost. A város ekkorra mélyebben van, mert a boszorkány „emelkedik”.

A **nyolcadik mozzanatban** a boszorkány hihetetlen sebességre gyorsul, amit – képregényesen – a boszorkány mellett megjelenő vonalakkal érzéltetünk. A három vonal nem mozgásvonallal jelenik meg. Milyen hatást érdemes válni az olvasóknak?

A **kilencedik mozzanat** a boszorkány és a repülő versenye. Ha a repülő gyorsan megy át a képen, akkor a boszorkány számára nem volt kihívás a verseny. (Szerencsére a kalapját jól a fejébe nyomta, és a macska is kapaszkodott.) Ha a repülő csak lassan megy át a képen, akkor azt érezzük, hogy a boszorkánynak, illetve a seprűnek mindent bele kellett adnia ebbe a teljesítménybe.

A **tizedik mozzanatban** hirtelen besötétedik. A sötétedés lehet például egy beúszó téglalap. Ne legyen teljesen fekete, mert nem fog látszódni a boszorkány.

A **tizenegyedik mozzanatban** egy pillanatra megjelenítjük a villám képét a sötét téglalap előtt, de a boszorkány mögött. Miután megjelent, legfeljebb fél másodperc várakozást követően el is tűnik.

Az **tizenkettedik mozzanat** a boszorkány lezuhanása. Két egymást megszakítás nélkül követő animációból áll: egy 180°-os fordulatból és egy gyors kiúszásból lefelé.

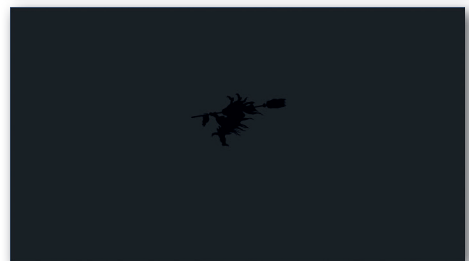
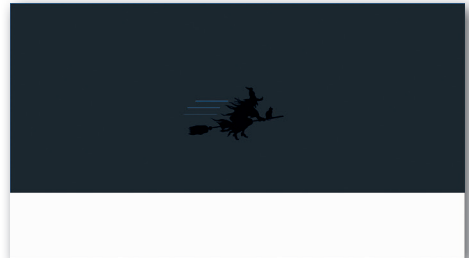
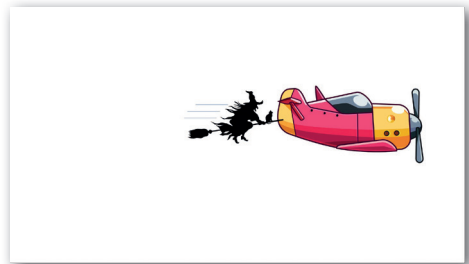
Ha van kedvünk, jelenítsünk meg egy „Vége” feliratot a boszorkány távozását követően, és készíthetünk címfeliratot is!

Az utolsó feladatunk a lejátszási beállítások megfelelő megválasztásával beállítani, hogy a dián belüli animáció automatikusan elinduljon.

Kérdések, feladatok

Nézzünk utána az interneten az alábbiaknak!

1. a) Mikor készültek az első rajzfilmek?
b) Ki volt Walt Disney?
c) Melyik volt a világ első egész estés rajzfilmje?

2. a) Hogyan készítették a rajzfilmeket a számítógépek térnyerése előtt?
b) Keressük és nézzük meg egy hagyományos módszerrel készülő rajzfilm munkálatait videón!
3. a) Soroljunk fel magyar rajzfilmeket – egész estéseket és sorozatokat is!
b) Ki melyiket látta az osztályból?
c) Mikor készültek ezek a rajzfilmek?
d) Ki a rendezőjük?
4. a) Mióta készülnek számítógépekkel az animációs filmek?
b) Melyik volt az első számítógéppel készült egész estés rajzfilm?
5. a) Mely alkalmazásokkal készülnek ma az animációs filmek?
b) Van-e közöttük olyan is, amelyik ingyenes, és akár mi is használhatjuk?
c) Nézzük meg ilyen alkalmazás használatát egy híresebb rajzfilm készítését bemutató videón!
6. Hány közreműködővel készül egy-egy mai egész estés rajzfilm?

A bemutató meséje

Ebben a leckében tovább kutatjuk a jó bemutatók titkait. Ezúttal már túllépünk két évvel ezelőtti önmagunkon, hetedik osztályos fejjel gondolkodva próbálunk új ötleteket találni a bemutatók készítéséhez.

Mesék és emberek

Már ötödikes korunkban megállapítottuk, hogy az emberek szeretik a történeteket. Kisgyerekként lenyűgözve hallgatjuk a meséket, később könyveket olvasunk, vicceket mesélünk, pletykálkodunk. Életünk során hihetetlen mennyiségű filmet, videóklipet nézünk végig. A jó történetek elkísérnek bennünket életünk során, társaságot nyújtanak, tanulsággal szolgálnak, és új felfedezésekre csábítanak.

Nézzük csak meg a két leckével ezelőtt elkészült, lakhelyünk nevezetességeit bemutató prezentáció lehetséges kísérőszövegeit! Például valaki a csoportból az alábbi képsort készíthette volna egy helybéli parkról:

Próbáljuk átgondolni: milyen történetet mesélnek el a képek? (Persze nem kell túl bonyolultultra gondolni.) Egyszerű megfogalmazásban talán ennyit: „A városunk egyik nevezetessége a park. A parkban padokra lehet leülni. Sok csiga lakik a parkban.” Kicsit mesélősebben: „Egy szeptemberi reggelen városunk egyik nevezetességébe, a parkba sétáltunk el. A harmatos padokra leülni ugyan nem tudtunk, de cserébe megnézhattünk két csigát, ahogy csápjaikat nyújtották egymás felé.”

A tapasztalat azt mutatja, hogy az elhangzottakra egy tanítási órán, egy tudományos filmben is jobban figyelünk, ha történetként, meseként hangzanak el. Ha érdekes bemutatót szeretnénk készíteni – márpedig azt szeretnénk –, akkor ez nagyon fontos szempont!

Mese egyetlen diában

Éreztük, hogy a dia önmagában, minden szó nélkül is mesét mondott. De mi kellett ehhez?

Hasonlítsuk össze a fenti képet a következő oldalon találhatókkal, és fogalmazzuk meg a tanulságot! A bal oldali kép nem működik jól, mert nem megfelelő a sorrend. De még mindig jobban működik, mint a jobb oldali, ahol *nem is keressük* a sorrendet. Ott ugyanis nem érezzük, hogy keresnünk kellene, mert a képek nincsenek az elrendezésükkel, az alakjukkal összekötve. Az agyunk szerint ezek a képek nem tartoznak össze, nem alakul ki motívum.

Bemutatókészítéskor a mi feladatunk, hogy egyszerű eszközökkel – a képek elrendezésével, alakjával, a feliratok elkészítésével – segítsünk a közönségnek megérteni, hogy mit lát.

Mese diasorban

Egy bemutatóban gyakran több téma is szóba kerül. Alighanem a „több témának” van valamiféle köze egymáshoz, különben nem kerülnének egy bemutatóba, de azért érezzük, hogy időnként határvonalakhoz érünk a mondandónkban. Bemutatókészítéskor érdemes jelölnünk az ilyen logikai határvonalakat. De hogyan?

Ha hisszük, ha nem, a lakóhelyünk nevezetességeiről készített diasorban ezt már meg is tettük. Mégpedig a címdiákkal. A diasorban öt nevezetességet kellett megjelenítenünk. Lássuk az első kettőt tartalmazó részletet!

Az első dia a főcím. *Hasonlít* a többi címdiára, de nem pont ugyanolyan.

Mi a hasonlóság, és mi a különbség?

Az első fejezetcím vagy alcím diájára kerülő szó jól olvasható betűvel készül. A betűtípus az előzővel megegyező. Jót tesz a diasornak, ha valamilyen nem egészen mindennapi betűtípust használunk rajta.

Kérdések

Honnan tudunk szabadon használható betűtípusokat a gépünkre tölteni? Hogyan kell egy letöltött betűtípust a használt operációs rendszerünkön telepíteni?

A harmadik diát már elég alaposan elemeztük. Azért lehet értelme címdiát tenni elé, mert több képet is tartalmaz. Ha csak egyetlen kép szerepel egy-egy dián, szinte biztosan rossz ötlet

Nevezetességeink

Park

mindegyik elé címet tenni. Ebből a szempontból a harmadik dián látható eset is épp a határon van. A címek szükségességét azonban nem a diák, hanem az elhangzott szöveg határozza meg. Ha minden egyes képről mondunk három-négy mondatot, akkor már van értelme megállni a következő kép előtt, azaz van értelmük a címdiáknak.

A második fejezetcím szinte olyan, mint az előző, és ezzel segít a közönségnek meglátni a mondandónk felépítését.

Ritkán szerencsés egy diasoron belül három-négyféle betűnél többet használni. (Ebben az értelemben különbözőnek számít a más méretű, a dőlt, a vastagabb és néha a más színű betű is.)

Hányféle betű van a fenti képen látható diasorban?

Észreveszik-e a nézők, hogy a Park és a Templom felirat nem egyforma méretű?

Az utolsó dia is elmeséli a maga történetét. Elindulunk a templomajtó felé, megcsodáljuk a mintáit, majd belépünk a templom belsejébe.

A hallgatóságot úgyesen segítettük a mondanivaló megértésében.

Hogyan készítsünk jó tantárgyi prezentációt? – Előkészületek

A nevezetességekről szóló bemutatóval viszonylag egyszerű dolgunk volt: nem volt túl erősen kötve a kezünk a téma megválasztásakor. De sokkal fontosabb, hogy a mondanivalót igazíthattuk a képekhez, és nem a képeket kellett igazítani a mondanivalóhoz. Nem vagyunk mindig ennyire szerencsések. Lássunk egy olyan példát, amelyben egy „igazi” tananyagot kell feldolgoznunk és bemutatnunk az osztály vagy a tanulócsoporthoz!

Hatodik osztályban tanultunk I. Károly királyról. Készítsünk olyan bemutatót, amely az ő tevékenységét mutatja be!

A bemutató vázlat

Nem, nem kell a Wikipédiához szaladnunk, tökéletesen megfelel a hatodikos történelemkönyv – ha történetesen nincs kéznél, letölthetjük az internetről is. Fellapozzuk, és örömmel látjuk, hogy szépen tagolva benne van minden, amiről beszélnünk kell. Jegyzeteljük ki a lényeges címszavakban! Nagyjából az alábbihoz hasonló vázlatunk lesz:

Főcím	1. dia
1. hatalom megszilárdítása	2. dia
a. tartományurak ↔ mindenki más + király	3. dia
b. birtokok a híveknek + bandériumok	4. dia
2. pénz kell, jövedelmet növel	5. dia
a. bányák	6. dia
b. biztonságos kereskedelem + vámok	7. dia
c. aranyforint	8. dia
d. kapuadó	9. dia
e. új földművesek	10. dia
3. visegrádi királytalálkozó	11. dia
a. cseh és lengyel király jött	12. dia
b. lengyel trón Lajosnak	13. dia
c. Bécs elkerülése	14. dia

Látjuk, hogy három fejezetcímből és összesen tizenhárom – a főcímmel együtt tizen négy – diából fog állni a bemutatónk. A fenti vázlat megírását most könnyen megúsztuk, szerencsére volt jó kiindulási alapunk. Ha ilyet nem találunk, akkor a bemutató alapját képező vázlat megírásával érdemes hosszasan elbábelődni. Ne feledjük, hogy végső soron ez a lényeg! A prezentáció csak segít szemléltetni a történetet, de ami a vázlatban van, az maga a történet.

Gondoljuk át, hogy mennyit akarunk egy-egy vázlatpontról beszélni! Induljunk ki abból, hogy két-három mondat jut mindegyik „rendes” vázlatpontra (ezek kaptak betűjelet). Két-három mondat már megérdemli, hogy önálló diát kapjon, azaz a fenti vázlat lehet egyben a diák vázlata is. Az egyszerűbb áttekinthetőség kedvéért feltüntetjük a vázlatpontok mellett a diaszámokat.

Anyaggyűjtés – képkeresés

A következő teendők a képek kiválasztása, megkeresése és letöltése. Semmiképp se becsüljük alá a feladatot! Fontos jó képeket találnunk, mert jó képek nélkül a bemutatónk sem lehet igazán jó.

De vajon milyen képet keressünk a „hatalom megszilárdításáról”? Nos, nem arról fogunk. Gondoljuk tovább: a hatalom megszilárdítása csatákkal járt, a csatákban katonák voltak – középkori katonáról pedig már találunk megfelelő képet. Ugyanígy nem keresünk képet „tartományurak”-ról, helyette Trencsénről, Csák Mátéről és elesett katonákról keresünk. Engedjük szabadjárá a képzeletünket!

Ha a képzeletünk szabadjárá engedésében igazán jók vagyunk, és a hallgatóság (illetve a szaktanár) szívesen fogadja, egy középkori témáról is készíthetünk a modern világból származó képekkel kísért bemutatót. Az alábbiakban egy ilyen szemlélettel készült diador lehetőség képeit mutatjuk be.

Szerencsére ma már sok oldal kínálja ingyenesen a képeit, melyek használatával nem sértünk szerzői jogokat. Az ilyen oldalak fellelését megkönnyíti, ha a „royalty free images” kifejezésre keresünk kedvenc keresőoldalunkon. A Creative Commons licencű képek is rendelkezésünkre állnak – ez utóbbiak használata általában akkor jogszerű, ha feltüntetjük a képek készítőit, például a bemutató utolsó oldalára kigyűjtve őket. Ilyenkor megadjuk azt is, hogy honnan és mikor töltöttük le a képet, azaz a teljes forrásmegjelölés például így is kinézhet:

https://weboldal.neve.org/kep_neve.png (2022. október 21.)

Lássuk sorban a diákat!

1. Az első diára alighanem I. Károly rajzát kell elhelyeznünk, hiszen róla szól a prezentáció. Persze, ha a bemutatónknak más címet adunk, akkor lehet más a kép is. „Az első magyar Anjou” cím például már megengedi a király címe-rének megmutatását a főcímdián.
2. Egy modern szemléletű bemutatóban „a hatalom megszilárdítását” jelképező katonák helyett elképzelhető például egy sakkfigura is. Ilyenkor persze érdemes „A királyi hatalom megszilárdítása” fejezetcímmel indokolni a királyfigura szerepeltetését.

3. Az elesett katona képe a nagyurak bukása témára szinte önként kínálja magát. De a „nagyúr” szó modern korunkban egy majdnem mindenki által ismert antihőst is jelenthet.

4. A király bárói saját zászlójuk alatt mehettek csatába. De hangsúlyozhatjuk azt is, hogy Károly modern hadsereget teremtett.

5. A második fejezet a pénzről szól. A közönségnek aligha tűnik fel, hogy a képen a pénzerméink csokoládéérmék. A pénzoszlophoz passzoló cím lehetne a „Stabil pénzügyek”. A cicákat szinte mindenki szereti, és ha a címet „Kézben tartott pénzügyek”-re változtatjuk, akkor nyertt ügünk van.

6. A középkori bányászokról középkori bányászfigurákat találtunk. Ha valakinek nem nyilvánvaló, hogy bányászfigurák, az elmondott szövegünkben pontosíthatjuk. Modern világunkban a bányászatot jól jelképezi a markológép.

7. A biztonságos kereskedelmet bemutathatjuk például egy kereskedőváros képével – bár magyarországi példákkal rosszul állunk. Ha azonban a kereskedelem megvámolását hangsúlyozzuk, akkor egy sorompón lévő vám (Zoll) feliratú tábla alkalmas lehet erre a célra.

8. Az aranyforintről szóló dián középkori aranypénzeket mutatunk (a képen nem aranyforintok vannak, de illusztrációnak megteszi). A modern változat képe önként kínálja magát.

9. A kapuadónál egy kapu képe kézenfekvőnek tűnik. (A képünkön túl hangsúlyos a nap, de levághatjuk róla.)

A modern változatban a jobbágyok adózását hangsúlyozzuk a képet mutatva. Buktató, hogy a kapuadót pénzben kellett fizetni, azaz a kép nem igazán megfelelő. Ugyanakkor a csibék aranyosak, biztosan tetszeni fognak a közönségnek. Ha sajnálunk róluk lemondani, akkor jó, ha tudjuk, hogy az említett ellentmondás előadás közben feloldható: egyszerűen mondjuk el a hallgatóságnak a valóságot is!

10. Az újonnan érkező földművelőket például egy felvonuláson készült képpel tudjuk bemutatni. (A modern hátteret majd elhomályosítjuk.)

A modern változatban alighanem a malacok is tetszeni fognak a közönségnek.

11. A visegrádi képünk nem igazán jó az utolsó címdiára, de bízunk benne, hogy kivételve jobban látszik. Az előadáskor elmondjuk majd, hogy mit látunk rajta.

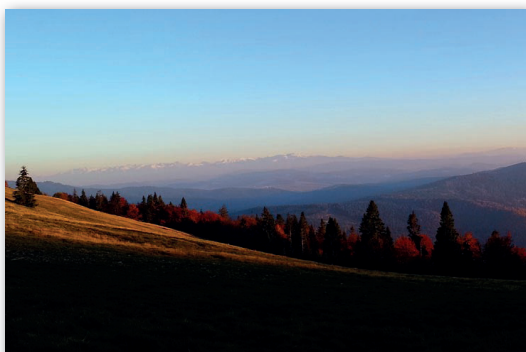
A modern változatban olyan járműveket mutatunk, amelyekkel gazdag emberek – például királyok – közlekednek.

12. A találkozáson biztosan volt királyi lakoma, ezért így mutatjuk be az eseményt. A modern változatban a három hiúz igencsak fenséges látványt nyújt. Bár az interneten rengeteg kép van békakirályokról, semmiképp sem szeretnénk a közönség érzéseit megsérteni, így bölcsen lemondunk a használatukról.

13. Az öröklésről szóló diánkon látható kép *talán* Lengyelországban készült. Bizonyos szempontból jobb választás volna egy országtérkép, de stílusa nagyban eltérne a többi kép stílusától, ráadásul a határvonalaknak az egykori állapotokat kellene tükrözniük. A modern változatban az esemény tragikumát (a lengyel király halálát) hangsúlyozhatjuk egy leesett koronával.

14. Az utolsó diánkon bemutathatjuk Bécset. Nehéz olyan képet találni, amely korhű, így erről többé-kevésbé lemondunk. Választott képünk mindenesetre régi épületeket ábrázol. Bemutatónk első változatában egy kicsit lesötétítettük egy eléje tett átlátszó téglalappal, így nem lesz annyira modern kinézetű. A bemutató modern változatához kereshettünk volna modern Bécset ábrázoló képet, de Bécsnek pont nem a modern részei híresek. Így megmaradunk ennél a képnél – elég színes ahhoz, hogy modern hatású legyen.

Ha ügyesek vagyunk, a szükséges mennyiségű kép megtalálására és letöltésére elegendő lehet körülbelül egy óra. Mint sok más esetben, itt is elmondható, hogy gyakorlat teszi a mestert. Menet közben érdemes jelölnünk, hogy melyik diához sikerült már képet találnunk, így látjuk, hogy melyek vannak még hátra.

Mindenkit biztatunk a saját maga által választott vagy a szaktanár által kijelölt téma feldolgozására, illetve a képek önálló keresésére. Ha azonban erre nincs lehetőség, a könyv weboldaláról letöltött fájlok között megtalálhatók a lecke képei.

A bemutatónkhoz – a középkoribb változathoz mindenképp – érdemes lehet középkori hangulatú betűtípust keresni. Hasznos, és megóv a későbbi csalódásoktól, ha megfelelő szöveggel teszteljük, hogy a betűtípusban megvan-e minden magyar ékezetes betű. Az *ő* és az *ű* betű szokta a legtöbb gondot okozni.

A következő leckében összeállítjuk a bemutatónkat.

Hogyan készítsünk jó tantárgyi prezentációt? – A bemutató elkészítése

Az előző leckében összegyűjtöttük a bemutatónkhoz szükséges képeket, esetleg a témához illő betűtípust is telepítettünk a gépünkre. Ebben a leckében összeállítjuk a bemutatót. A tervezéssel és a képek megkeresésével a munka oroszlánrészét elvégeztük. A bemutató elkészítése a feladat könnyebbik része.

A „normál” diák

Jobb híján ezzel a névvel illetjük azokat a diákat, amelyek nem címdiák. Az ilyen diákból van a legtöbb. Sok esetben semmi különleges nem kerül rájuk, egyszerűen csak egy képet helyezünk el rajtuk. A képek elhelyezésénél alkalmazzuk a tanult elveket, és néhány új dolgot is figyelünk:

- Fényképekkel igyekszünk kitölteni a rendelkezésre álló helyet.
- Ha viszont nem töltjük ki, akkor látványosan legyen kisebb a kép, ne tűnjön úgy, mintha véletlenül elfelejtkeztünk volna a beállításról.
- A képek fölösleges vagy zavaró részeit megpróbáljuk lelógatni a diáról, hogy vetítés-kor ne látszódjanak.
- Ha a kép az egyik oldalon nem éri el a dia szélét, megpróbálunk nagyítani a képen, reménykedve, hogy semmi fontos nem fog lelógni róla.
- Ha ez nem működik, akkor a dia háttérszínét a képhez hasonlóra állítjuk.
- A fényképek lényeges részeit lehetőség szerint *nem* tesszük középre, mert nem néz ki profin – ha igazán jók akarunk lenni, akkor nagyjából a kép harmadához kerülnek, vízszintesen és függőlegesen egyaránt.
- Ha lehet, úgy helyezzük el a képeket, hogy a szereplők ne kifelé nézzenek a képből.
- A fenti elvek nem örök érvényű szabályok – van, amikor szándékosan szegjük meg őket.

Úgy döntünk, hogy minden „normál” diára kiírjuk, hogy miről is szól. Minden diáról tudunk két-három mondatot mondani, és ennek az összefoglalója helyet kaphat a dián.

A feliratokat egy olyan, kissé átlátszó csíkra helyezzük, amely a jobb oldalon a dia széléhez illeszkedik. Minden csík legyen pontosan egyforma! Figyeljünk arra, hogy a felirat ne pontosan a csík bal oldalán kezdődjön!

A feliratok szövegét egy-egy esetben a képnek megfelelően módosítjuk. Pár szónál egyik felirat sem lehet hosszabb. Ne feledjük: amíg a közönség a feliratot olvasgatja, nem ránk figyel.

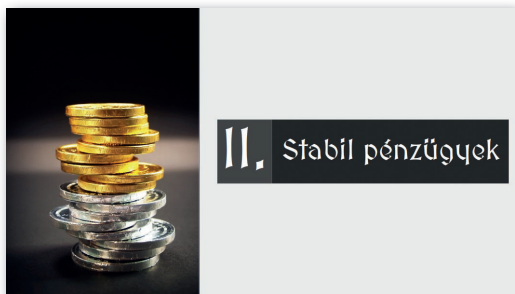

A fejezetcímek

A fejezetcímek diáinak különbözniük *kell* a többitől, ezzel segítjük a közönséget az előadásunk tagolásának megfigyelésében. A fejezetcímeknek nem szabad mindenben eltérniük, mert akkor nagyon ki fognak lógni a sorból, de elég határozott eltérésre van szükség, hogy az is észrevehesse a gondolati határt, aki épp kezdene elbóbiskolni. A legideálisabb, ha két eltérést is használunk.

A jelentősebb, feltűnőbb eltérés az lesz, hogy a fejezetcímek feliratai mögé nagy fehér, féldiányi méretet meghaladó hátteret teszünk. A halványszürke „üresség” kiemeli a diát, és hangsúlyosabbá teszi a feliratot. A háttér a modern változatban egy kicsit merészebb vonalú lesz.

A fejezetcímek számozása lesz a másik eltérés. Az előadás elején elmondhatjuk, hogy három fő témáról fogunk beszélni, így a közönség mindig tudni fogja, hogy hol tart az előadás. A középkorias változatban római számokat használunk, a modernben pedig arab számokat.

A fejezetcímeket azért érezzük az itt bemutatott prezentáció részének, mert a többi diával azonos betűtípussal szerepelnek rajtuk a feliratok. Más esetben azonban épp a betűtípus különbözősége jelentheti a szükséges eltérést a többi diától.

A második fejezet címdíjában lévő macska képét tükröztük. Ne feledjük, hogy a dia szereplőjének tekintete, a fejének állása a néző tekintetét is irányítja! Jó esetben a szereplő a felirat felé néz, így a néző is oda fog. Ugyanígy tükrözzük a katonákat ábrázoló képet az első fejezetcímnél.

A főcím diája

A főcím diája eltér a „normál” diáktól is, és a fejezetcímektől is – de természetesen nem mindenben. A betűtípus megegyezik a többi diáéval – de a felirat nagyobb méretű. A felirat mögötti rész hasonlít a főcímeken látotthoz – de más színű.

A modernebb változaton lévő kép elforgatása kényszer szülte megoldás. Ha egyenesen hagyjuk, akkor a két alakzat – a kép és az ovális – nem érintkezik megfelelően. A kép forgatásakor figyelni kell rá, hogy az országalma ne kerüljön takarásba félig-meddig – inkább takarjuk el teljesen. Szerencsésen alakult, hogy a nagy király, aki eddig az almára vetette tekintetét, most jóakaratóan böngészi saját nevét – jól irányítja a közönség tagjainak tekintetét.

Elkészültünk a prezentációkkal. Látjuk, hogy aki igazán jó bemutatót készít bármelyik tárgyhoz, az bizony megdolgozik az elismerésért. Állítsuk be úgy a bemutatót, hogy automatikusan ismétlődve, beavatkozás nélkül játszódjon le! Ha van rá módunk, tegyük közzé a műveket egy, az iskola közösségi terében elhelyezett kijelzőn!

Interaktív Magyarország

Ebben a leckében interaktív bemutatót készítünk.

Interaktív bemutató?

Az interaktív szó nagyjából azt jelenti, hogy két *valami* úgy beszélget egymással, úgy ad jelzéseket egymásnak, hogy az egyik a másik szavaira, mozdulataira, jelzéseire *reagálva* mást és mást csinál. A két „valami” lehet két számítógép, két ember vagy a mi esetünkben egy ember és egy számítógép.

Az interaktív bemutató azt jelenti, hogy nemcsak végignézzük a bemutatót, hanem *be tudunk avatkozni* a működésébe. Mi is lehet ez a beavatkozás? Ha a dia egyes részeire, egyes objektumaira kattintunk, akkor például

- ugorhatunk egy másik diára a soron következő helyett;
- megnyílhat egy webes hivatkozás a gépünkre telepített böngészőben;
- lejátszódhat benne hangfájl;
- elindulhat egy másik program;
- elindulhat a bemutatókészítőben futó program, egy úgynevezett makró;
- vagy bezárulhat a bemutatókészítő.

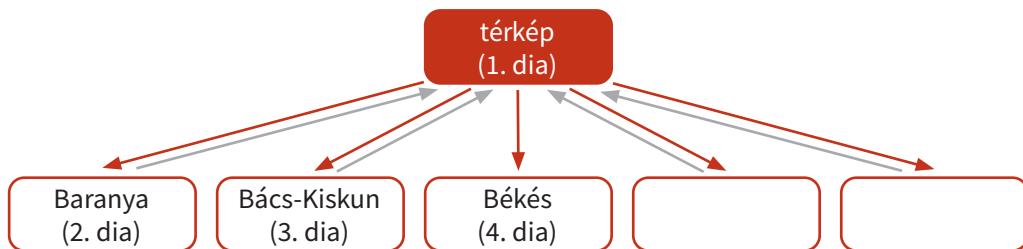
Az, hogy pontosan milyen lehetőségeink vannak, a használt bemutatókészítőtől függ. Az asztali alkalmazásként futókban jó eséllyel szélesebb a választék. A böngészőben megjelenő, azaz végső soron a felhő számítógépein futó bemutatókészítők általában kevesebb lehetőséget nyújtanak.

A bemutatónk ötlete

Készítsünk interaktív bemutatót Magyarország megyéinek bemutatására! Egészen pontosan nem a megyéket szeretnénk bemutatni, hanem csak az egyes megyék néhány látványosságát.

Egy-egy megye számunkra kedves látványosságait, értékeit a bemutató egy-egy diáján jelenítjük meg.

A bemutató címdoldalát, tartalomjegyzékét a könyvünk weboldaláról letölthető, az ország, illetve az egyes megyék körvonalait tartalmazó rajzokból alakítjuk ki. A címdiáról az egyes megyékre kattintva jutunk az adott megye diájára, és minden dián elhelyezünk majd valamilyen ábrát, képet, amivel visszajutunk a címdiára.

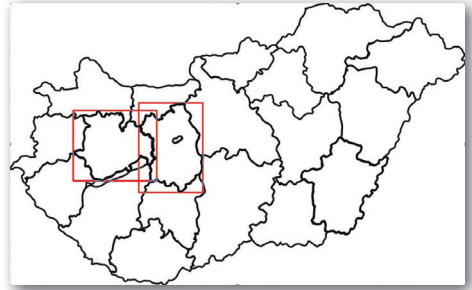

A cím dia

Töltsük be a cím diára a Magyarországot egészében ábrázoló képet, majd az egyes megyék körvonalait! A megyék körvonalát hozzuk fedésbe az országtérkép megfelelő részével! Állítsuk be, hogy a bemutató a megfelelő megye diájára ugorjon, amikor a cím dián a megyére kattintunk.

A legtöbb bemutatókészítőben nem tudunk olyan cím diát alkotni, amely tökéletesen működik.

Ahogy az könyvünk ábráján látható, az egyes megyék rajzai, bár szabálytalan síkbeli alakzatok, mégis egy-egy téglalap alakú területet takarnak. A téglalapok pedig rállógnak a szomszédos megyékre, így előfordulhat, hogy az egyik megye szélére kattintva a másik megye diájára jutunk.

Kérdés

Vajon mi dönti el, hogy a széleken kattintva melyik megye diája nyílik meg?

Ha úgy döntünk, hogy az egyes megyék körvonalai nem eléggé érdekesek, megtehetjük, hogy a körvonalat egy fényképrészlettel töltjük ki. Ha a műveletet rasztergrafikus alkalmazásban valósítjuk meg, akkor érdemes a képet és a körvonalat két rétegre betölteni, majd a körvonal – a megye – területét kijelölni. Ekkor váltsunk a fénykép rétegére – a kijelölés megmarad –, és töröljünk mindent a kijelölt részen kívül!

Az egyes megyék diái

Elég sok megyénk van – ha van rá mód, érdemes lehet a tanulócsoporthoz tagjainak együttes munkájaként megvalósítani a feladatot. A munka célszerű eszköze egy felhőben futó bemutatókészítő, de akkor sincs gond, ha nem áll módunkban ilyet használni. Szerencsére diát átmásolni egyik bemutatóból a másikba nagyon egyszerű feladat, így asztali alkalmazás használatakor sem jelent igazi kihívást a végső, minden résztvevő munkáját tartalmazó fájl előállítás. A bemutatókészítő alkalmazások egyre jobban kezelik egymás formátumait, de azért jelenthet gondot, ha ilyenkor nem ugyanazzal az alkalmazással dolgoznak az alkotócsoporthoz tagjai.

Mostanra bizonyára észrevettük, hogy ez a bemutató inkább hasonlít valamilyen weboldalhoz, mint az olyan bemutatókhoz, amelyeket az előző leckékben készítettünk. Nem is az a terv vele, hogy valaki egyszer minden részletében végignézzék, hanem hogy böngésszen, mint egy utazási prospektust. Ennek megfelelően az előző leckékben megfogalmazott bemutatókészítési elveink is csak korlátozott mértékben érvényesek.

El kell döntenünk, hogy a közös munkánkban egységesek legyenek-e a diák, vagy mindenki a saját egyéniségének, tetszésének megfelelően alakítsa ki őket. Ha egységes diákat

készítünk, akkor válasszunk közösen háttérszínt, betűszínt, betűtípust, és alkossuk meg az elrendezés tervét!

Egy-egy oldalon tüntessük fel a megye nevét, és egyezzünk meg, hogy a megye címerét vagy a zászlóját tesszük-e ki!

Mutatkozzon be – akár arcképpel – a dia készítője, azaz a látogató házigazdája a megyében! Egyezzünk meg, hogy mekkora betűket és mekkora képet használjunk ennél az elemnél, és hogy hol helyezzük el a bemutatkozást!

Három nevezetesség képét helyezzük el, és írjuk alájuk a nevüket! A legtöbb esetben érdemes egyforma méretű képeket a diára helyezni.

Ha szerencsénk van, és olyan megyét mutatunk be, amellyel kapcsolatosan személyes élményünk is van, egy mondatban osszuk meg az olvasókkal (például „Gyakran kirándulunk errefelé a családommal”, „Ebben az étteremben remek a pizza”, „Itt simogattam először leguánt”, „Ebben a városban lakik a nagymamám”).

Minden nevezetességnél állítsuk be, hogy ha a képre vagy a feliratra kattintunk, akkor a megfelelő színház, város, természetvédelmi terület honlapjára jussunk!

Ne felejtsük el a címdiára való visszajutásról! Milyen objektumot használunk fel hozzá? A dia melyik részén érdemes elhelyezni?

Ha van rá lehetőség, dicsekedjünk el szüleinknek, nagyszüleinknek a művünkkel: küldjünk nekik internetes hivatkozást, amit megnyitva ők is megnézhetik, hogy mit alkottunk, vagy minek a megalkotásában vettünk részt!

Feladatok

Bemutatóötletek minden hónapra

1. Melyik filmet várjuk az idén a legjobban?

Ehhez a bemutatóhoz alighanem könnyen találunk képeket – ha másképp nem, a film előzeteséből bizonytalán ki tudunk halászni egyet-egyét. Ne csak a filmről szóljunk: mutassuk be egy-két diában a rendező eddigi legjelentősebb alkotásait, a főszereplők eddigi legnagyobb alakításait! Mindenképp beszéljünk arról, hogy miért pont ezt a filmet várjuk, és taglaljuk azt is, hogy mit várunk a filmtől! Hasonlít-e eddigi kedvencünkre? Szokatlan szerepben mutatkozik-e a főszereplő? Bennünket megérintő témát dolgoz-e fel?

2. Farsang

A bemutató egyik szakasza szólhat az ünnep kialakulásáról: mit ünnepelek ilyenkor, illetve hogyan kapcsolódik a régi ünnepekhez a mostani formája? Külön szakaszban beszélhetünk arról, hogy miként ünneplik a farsangot a világ, az ország egyes tájain vagy más iskolákban. Egy harmadik szakasz szólhat a mi iskolánk emlékeztető farsangjairól vagy arról, hogy miként készülünk az ideire. Ha van osztályjelmez vagy osztályprodukció, biztos készültek remek képek a próbákon.

3. Mondatelemzés

A szaggatott vonal a kedvencünk, vagy a hullámosat szeretjük jobban? Mutassuk be a mondatelemzés minden csínját-bínját! Ötletes mondatainkat ötletes betűkkel leírva és az animációkat ötletesen használva igazán remek bemutató készülhet.

4. A felhők tudománya

Elképesztően érdekes fotók bemutatására nyújt lehetőséget ez a téma. Kis szerencsével saját képekkel is ki tudjuk egészíteni az anyaggyűjtéskor talált többi képet, és a saját

képeket általában kedveli a közönség. Hogyan keletkeznek a felhők? Milyen alakúakat különböztetnek meg a felhőkkel foglalkozó tudósok? Mire lehet következtetni a felhők alakjából? Hol készült a tavalyi év legjobb viharos fényképe?

5. A tavasz ünnepei

Bár már elmúlt a húsvét, ünnepből azért akad még mindig aktuális. Milyen ünnepeket tudunk felsorolni? Milyen csoportokba tudjuk őket sorolni? Melyiket mióta ünnepeljük? Melyek a piros betűs ünnepek? Van-e mindnek konkrét helye a naptárban? Van-e kép a családban, amelyen szüleink, nagyszüleink ünnepelnek?

6. A víz

A nyári kánikulában aligha van bárkinek ellenére a téma. Mi a víz? Mit tudunk a molekulájáról? Mit tudunk a természetben végzett körforgásáról? Mi az élettani jelentősége? Mennyit érdemes inni? Remekül szemléltethető a Föld édesvizeinek aránya az összes vízhez képest.

7. Időjárás rekordok

A rekordok bemutatása mindig hálás téma. Kereshetünk hőmérsékleti és csapadék-rekordokat, szélsőséges időjárás körülményekről szóló fotókat. Hogyan élnek az emberek a szélsőséges időjárású helyeken? Melyek hazánk rekordjai?

8. Madárvonulás

Aki még elég szerencsés ahhoz, hogy a villanyvezetékeken gyülekező fecskék csivitelését hallgathassa, tudja, hogy ismét eljött az ideje útra kelésüknek. Milyen vonuló madaraink vannak? Hova és milyen útvonalon repülnek? Meddig maradnak a téli szálláson? Kik érkeznek a helyükre? Kik a világ legnagyobb madár utazói?

9. Egy év – egy történet az osztályunkról

Minden osztálynak megvannak a maga legendái, kellemes vagy kellemetlen történetei. Mai világunkban mindenről készül fénykép, szinte lehetetlen, hogy pont ezekről az eseményekről ne készült volna. Kérdezzük csak meg az alsós tanítóinkat, a szüleinket – ők tudni fogják, merre kell ezeket a képeket keresni! Az elmúlt években már mi magunk is készítettünk képeket, ezeket is fel tudjuk használni. Lássuk, honnan jöttünk, mivé lettünk!

10. Kedvenc szerkesztési feladatom

A bemutató remek lehetőség egy folyamat szemléltetésére. Készítsünk hozzá minél több saját képet! Nehéz a szerkesztési feladatokról érdekes képet készíteni? És ha kivételesen valamilyen szokatlan felületen, szokatlan színekkel készíjtjük el a feladatot? Ha szokatlan színekkel világítjuk meg a papírt fényképezéskor? Ha lefényképezzük a szerkesztést végző osztálytárs arcán tükröződő érzelmeket is?

11. Egy vallás hét képből

Válasszunk ki egy vallást, egy hitvilágot! Lehet jelentős mai világvallás, de lehet valamelyik letűnt nép vagy kor vallása is. Sőt, lehet a téma valamelyik híres regényben, filmben szereplő elképzelt nép vallása is. Mutassuk be, hogy miben hisznek a követői! Vannak-e vallásos tisztelettel övezett személyek, tárgyak, színhelyek, épületek? Milyen vallásos szokásaik vannak? Honnan ered a vallás?

12. Hol van már az idej hó? Klímaváltozás gyerekszemmel

Keressünk olyan képeket, amelyek behavazva ábrázolják a bennünket körülvevő tájakat, épületeket! Mikor készültek a képek? Készítsük el a mai változatukat! Milyen ruhákban jártak az emberek az évtizedekkel ezelőtti decemberekben? Milyenekben járnak manapság? Lesz-e tíz év múlva gleccsertúra, óriás-műlesiklás, jegesmedve?